

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juano Puy Mariezkurrena

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1946)*

Aurkibidea

Biografia

Zinkuentaerreka auzoan jaioa, sei senidetan laugarrena. Ama nafarra zuen, Eratsun herrikoa, baserritarra, neskame joana Donibanera. Aita Donibane bertakoa, Gaztelu baserrikoa; aita portuan egiten zuen lana, lokomotora batean, eta makina bat ordu pasatzen zituen etxeko baratzean ere. Juanok (Juanito bezala ere ezaguna) Biteri eskolan ikasi zuen, 14 urterarte. Tronboia jotzen zuen udal bandan, eta hainbat kiroletan ibili zen: pilotan, atletismoan eta arraunean, Koxtape taldean. OTIS igogailu lantegian egin zuen lana 36 urterarte; krisialdi ekonomikoa zela medio, lantegia utzi zuen, eta Euskal Filologia ikasten hasi zen. Ordurako ezkondata zegoen eta bi seme-alaba zeuzkaten. Geroztik institutoko irakasle moduan jardun du, erretiroa hartu zuen arte. Toponimiazalea da eta Donibanen gaskoiek izandako eragina ere ikertu du. Ubera liburutegian egindako elkarrizketa.

Zintak

PAS-062

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2022-10-26
- **Iraupena:** 92 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Zinkuentarreka auzoan jaioa

- **Erref:** PAS-062/002
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:00:44. **Bukatu:** 00:02:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Enrike Arzak medikuarekin jaio zen, etxean, Zinkuentarreka auzoko etxe batean. "Zinkuentarreka" hitzari buruz hitz egiten du, "zinkuenta" horrek "asko" esan nahi duela.

2. Mutikotan aitari laguntzen

- **Erref:** PAS-062/003
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:02:13. **Bukatu:** 00:05:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Ama Eratsungoa zuen, nafarra. Neskame etorri zen. Aitak portuan egiten zuen lana, baina baratza ere asko maite zuen. Kasetak egin zuen aitak oiloentzat, txerrientzat... Aitari laguntzen zioten baratzean eta iratze-metak egiten.</p>

3. Dutxarik ez etxean; arropa gutxi

- **Erref:** PAS-062/004
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:05:18. **Bukatu:** 00:07:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Aitaren lanari buruz hitz egiten du. Lokomotoa batekin ibiltzen zen, materiala garraiatzen (ikatz...). Etxean ez zegoen dutxarik. Dutxa publikoak. Arropa gutxi zuten eta desegokia: hotza pasatzen zuten.

4. Binaka lotan, hotz gutxiago

- **Erref:** PAS-062/005
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:07:22. **Bukatu:** 00:08:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Etxean berogailurik ez zuten. Senide guztiak ekonomikaren bueltan elkartzen ziren. Binaka egiten zuten lo. Sei senidetan laugarrena da.

5. Biteri eskolan, gaztelaniaz eta kolpeka

- **Erref:** PAS-062/006
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:08:26. **Bukatu:** 00:11:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Biteri eskolan ibili zen. Non zegoen azaltzen du. Frankismo garaia zen, eta erdaraz ikasten zuten. Etxean euskaraz egiten zuten, baina kalean erdaraz. Kanta frankistak kantatu beharra. Maisuak makilarekin jotzea ohikoa zen. "La letra con sangre entra" esaldia.

6. Neskak eta mutilak aparte eskolan

- **Erref:** PAS-062/007
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:11:51. **Bukatu:** 00:13:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizaren indarra izugarria zen. Eskolan neskak eta mutilak aparte izaten ziren, eta ez zuten harremanik. 14 urterarte ikasten zuten. 10 urte bitartekoak elkarrekin zeuden eta 10-14 bitartekoak beste gela batean. Inork ez zuen ikasketekin jarraitzeko aukerarik izan.

7. Elizaren boterea eta erdal giroa

- **Erref:** PAS-062/008
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:13:45. **Bukatu:** 00:16:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Ez ziren konturatzen Elizak zuen botereaz. Harrituta geratu zen batek esan zionean ohera errezatu gabe sartzen zela. Eskolaren eta Elizaren eraginez dena erdaraz egiten zuten kalean, nahiz eta etxean euskaldunak izan. 20 urterekin kontzientzia hartu zuten eta koadrilakoak euskarara pasatu ziren.

8. Umetako jolasak eta gaskoieraren arrastoak

- **Erref:** PAS-062/009
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 00:16:34. **Bukatu:** 00:21:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Umetako jolasak erdaraz ziren. Jolas batzuek aipatzen ditu. Bules" eta "gailenes" aipatzen ditu. Sokasaltoan "Pinis pinis" abesten zuten neskek, eta denborarekin ohartu zen gaskoieraz zela. Gaskoieraren arrastoak: hainbat toponimo aipatzen ditu.

9. Gaskoieraren historia Pasaian

- **Erref:** PAS-062/010
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:21:07. **Bukatu:** 00:24:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Gaskoieraren historia. XVI. mendean bizi-bizirik zegoen Pasaian. 1920 inguruan desagertu zen. Trecet abizenekoak izan ei ziren azken hiztunak. Abizen batzuk aipatzen ditu: Puy, Laboa, Trecet... Donostiako mendi guztien izenak gaskoieraz direla dio.

10. Gaskoiak XII. mendetik Pasaian

- **Erref:** PAS-062/011
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:24:08. **Bukatu:** 00:27:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Gaskoiak XII. mende bukaeran joan ziren Pasaiara, Antxo erregearen bitartez. Artisauak ziren eta oso onak negoziarako: familia batzuek oso dirudunak ei ziren, Donostian. 1668an boterea kendu ei zieten, idatzi baten bidez. Oso gutxi aztertu zela dio.

11. Puy abizena nondik datorren; kantak gaskoieraz

- **Erref:** PAS-062/012
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:27:05. **Bukatu:** 00:29:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Puy abizenari buruz. Laboa abizena. Jasota ditu esaldi batzuk eta kantak gaskoieraz, euskararekin nahasirik.

12. Tronboia jotzen, behartuta

- **Erref:** PAS-062/014
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:30:06. **Bukatu:** 00:31:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Anaiak Constancia bandan jotzen zuen, eta hark behartuta sartu zela dio. Tronboia jotzen zuen, baina musikari gorrotoa hartu zion, irakasteko moduarengatik. 17 urterekin utzi zuen.

13. Gaztetxotan pilotan eta atletismoan; Koxtapeko pista

- **Erref:** PAS-062/016
- **Iraupena:** 0:04:25. **Hasi:** 00:31:40. **Bukatu:** 00:36:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

<p>Pilota gustatzen zitzaion, eta txapelketetan hartzen zuen parte. Eskuz jokatzeko zuten. Baziren pilotari onak herrian. Atletismoan ere ibili zen. Jesus Elosegik eta Pilar Sansineneak, beste batzuekin, Koxtapeko pista eraiki zuten; ur azpian geratzen zen marea igotakoan. Koxtape elkarteak sortu zen gero, pista desagertu arren.</p>

14. Atletismotik arraunera

- **Erref:** PAS-062/017
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:36:05. **Bukatu:** 00:39:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:

Atletismotik arraunera. Koxtape atletismo taldea gero arraun elkarte bilakatu zen. Jesus Elosegik eta emazteak sortu zuten Koxtape. Euskaltzaleak ziren, batez ere Pilartxo Sansinenea: euskaraz ematen zuen dotrina.

15. Atletismo lasterketak eta arrauneko hasierako urteak

- **Erref:** PAS-062/018
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:39:16. **Bukatu:** 00:44:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna

- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:

Atletismoan lasterketetan hartzen zuten parte. Sei ziren. Antxon Basurkok eta Migel Alkarazek maila handia eman zutela dio. 1969an arraunean hasi zen, banku mugikorrean. Hasierako urteetan non entrenatzen zuten kontatzen du eta lehen lehiaketak. Kontxako banderan zazpi aldiz parte hartu du. Hainbat sari irabazi zituzten.

16. San Juan- San Pedro pikeari buruz

- **Erref:** PAS-062/019
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:44:16. **Bukatu:** 00:46:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna

Laburpena:

Ez dago arrauneko pikearen alde: San Pedroren aurka ez du ezer. Koxtaperen argazki bati buruz hitz egiten du. Olinpikoei buruz hitz egiten du.

17. Aita eta aitona arraunean ibiliak

- **Erref:** PAS-062/020
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:46:43. **Bukatu:** 00:48:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna

Laburpena:

Aita ere arraunean ibili zen. Aitona Martzialek Kontxan parte hartu ei zuen, eta torloju bat sartu ei zitzaion ipurdian.

18. Igogailu enpresatik Euskal Filologiara

- **Erref:** PAS-062/022
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:48:30. **Bukatu:** 00:52:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

15 urterekin gaur egun Otis deitzen den igogailu enpresan hasi zen lanean. Herreran zegoen, eta 500 langile baino gehiago ziren. 1982ko krisialdian jendea botatzen hasi ziren, eta joatea erabaki zuen. Euskal Filologia ikasten hasi zen orduan, 36 urterekin, 8 eta 5 urteko haurrak zituela.

19. 60ko hamarkadako loraldia

- **Erref:** PAS-062/024
- **Iraupena:** 0:03:34. **Hasi:** 00:53:32. **Bukatu:** 00:57:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskara kezka eta zaletasun. 20 urterekin hizkuntza aldatu zuten koadrilan. Ez Dok Amairuren jarraitzailea izan zen. Koinatak Urritzak taldean abesten zuen. Gerora, irakasle bihurtu zenean, ikasleak Iparraldera eramaten zituzten. Casenave eta Niko Etxart aipatzen ditu.

20. Euskara galdutako belaunaldia

- **Erref:** PAS-062/026
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:58:17. **Bukatu:** 01:00:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Zaharragoak euskaldunak ziren, baina bera eta gazteagoak ez hainbeste. Askok galdu zuten euskara. Galdutako belaunaldia aipatzen du. Pertsona solte batzuek berreskuratzeko ahalegina egin dute. Ikastolaren sorreraren eta alfabetatzearen garrantzia. Bera EUTGra joan zen.

21. Itsasmendi eta Yola elkarteak; sagardotegiak

- **Erref:** PAS-062/029
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 01:04:22. **Bukatu:** 01:07:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak

Laburpena:

Itsasmendi elkarteak eta Yola elkarteak aipatzen ditu. Emazteek janaria eramaten zieten senarrei, Yola elkarte gastronomikora. Sagardotegiak ere baziren. Garaiko matxismoa.

22. Almejak, lapak eta lanpernak

- **Erref:** PAS-062/030
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 01:07:12. **Bukatu:** 01:09:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harrialdeko arrantza

Laburpena:

Almejetan ibiltzen ziren, aita batez ere. Aita lapa bila joaten zen Jaizkibelera. Lanpernetan ibiltzea arriskutsua da. Anaietako bat arrantzan ibili zen. Arrainik ez zen falta etxeetan.

23. Arrantza-ontziak eta arrai-saltzaileak

- **Erref:** PAS-062/031
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:09:17. **Bukatu:** 01:11:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Flota
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Bajurako arrantza-ontzien izenak esaten ditu. Alturakoak zenbatuta, 250 bat itsasontzi egongo ziren guztira. Sare konpontzaileak eta arrain saltzaileak emakumeak ziren. Dendan erosketak egiten zituelako gaizki ikusi zen gizona aipatzen du.

24. Labaderoa; baserritarrekin harremana

- **Erref:** PAS-062/032
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 01:11:43. **Bukatu:** 01:14:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Labaderora joaten zen amarekin. Baserritarrekin harreman handia zuten. Aita Gaztelutxo baserrikoa zen eta ama ere baserritarra zen. Lan egiteko bizi ziren. Esne partitzaileak. Bonantzan lotzen zituzten astoak.

25. Zinema-aretoak San Juanen

- **Erref:** PAS-062/034
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:15:41. **Bukatu:** 01:17:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinema-aretoa zegoen apezetxean. Bakeroen pelikulak botatzen zituzten. "Yola-Berri" tabernaren parean ere izan zen beste bat.

26. Jaizkibel mendiaren izenari buruz

- **Erref:** PAS-062/036
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 01:17:43. **Bukatu:** 01:20:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Toponimia zalea da. Anekdotak bat kontatzen du. Gaztetan, koadrilako batek

Jaizkibel mendiaren ustezko jatorriaz hitz egin zion. Esanahia azaltzen du. Helduen Hitza elkarteko ibilaldietan ere azalpenak ematen ditu berak.

27. Toki-izen bitxiak eta kondairak

- **Erref:** PAS-062/038
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 01:20:14. **Bukatu:** 01:24:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Pasaiaiko toki-izena bitxiak. Antxo Santxo erregearengandik datorrela dio. Nafarroako herri batzuei buruz hitz egiten du, -ain bukaera dutenak izenean. Justiz merenderoaren jatorri posibleaz hitz egiten du: Nafarroako erregea bertako alabaz maitemindu zelako kondaira.

28. Koxtapeko dokumentuak erakusten I

- **Erref:** PAS-062/040
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 01:25:02. **Bukatu:** 01:28:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna
- Bestelako kontuak » Irudiak grabatzen

Laburpena:

Koxtape elkarteko arrauneko gauzak erakusten ditu. Argazki batzuk erakusten ditu. 1959ko diploma bat ere erakusten du.

29. Koxtapeko dokumentuak erakusten II

- **Erref:** PAS-062/042
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:28:15. **Bukatu:** 01:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna
- Bestelako kontuak » Irudiak grabatzen

Laburpena:

Eguberrietan, abenduaren 25ean Koxtapekoek lasterketa egiten zuten Guadaluperaino. 1979ko diploma bat erakusten du. 1965ean sortu zen Koxtape.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-16

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com